75 років Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXV. Ч. 53. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 20-го БЕРЕЗНЯ 1968. ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 20, 1968 No. 53. VOL. LXXV.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Вівторок, 19 березня, 1968

В АМЕРИЦІ

ЕКОНОМІСТИ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЗБІЛЬШЕННЯ відсотків. Два визначні економісти передбачають, що в найближчому часі треба буде збільшити відсотки від позичок, щоб зменшити ту паніку, яка виникла на міжнародній фінансовій сцені, і яка шукає за золотом, щоб забезпечити свої капітали. Банкір Джордж МекКінні хвалить рішення Федеральної Резервової Ради збільшити дисконт від позичок з 4.5 відсотка до 5-ох відсотків. На думку цього банкіра треба було збільшити дисконт до 5.5 відсотка або до 6-ох відсотків. Та збільшення дисконта — це тільки перший крок до оздоровлення фінансів, бо треба ще, щоб Конгрес збільшив податки на 10 до 15 більйонів дол. Також банкір Тілфорд С. Гейнс уважає, що теперішнє збільшення дисконта замале.

ПЕРЕВЕДЕНІ ОПИТУВАННЯ ПЕРЕД ПРАВИБОРАМИ виявляють, що сенатор Роберт Ф. Кеннеді тішиться майже такою самою популярністю серед виборців, що й президент Джансон. Опитування переводила аґенція публічної опінії д-ра Джорджа Ґеллупа. В цілій країні і Кеннеді і Джансон дістали по 41 відсоткові голосів; між самими демократами Кеннеді дістав 44 відсотки, а Джансон — 45; між незалежними Кеннеді — 38, а Джансон — 39; між республіканцями Кеннеді — 37, Джансон — 40; між протестантами Кеннеді — 39, Джансон — 41; між католиками Кеннеді — 43, Джансон — 42; з університетською освітою Кеннеді — 36, Джансон — 48; з середньою освітою Кеннеді — 43, Джансон — 39; з початковою освітою Кеннеді — 39, Джансон — 41.

АМЕРИКАНСЬКЕ ТОВАРИСТВО для дослідів серця найменувало 15-членну Комісію, яка має вивчати справу перещеплювання серця. Цю справу мають вивчати під різними оглядами: медичним, правничим, релігійним і виховним. На членів цієї комісії найменовані фахівці з повищих ділянок. Очолює цю Комісію професор медицини Університету Дюк в Північній Каролайні д-р Юджін А. Стед. Ця Комісія буде вирішувати етичні проблеми, які можуть виникнути у зв'язку з перещеплюванням серця, і буде вона дорадником Товариства та окремих його членів. Комісія буде інтерпретувати існуючі етичні засади.

ЧИСЛЕННА РОДИНА НЮЙОРКСЬКОГО сенатора Роберта Ф. Кеннеді буде брати участь у його виборчій кампанії для здобуття номінації на кандидата на президента. З табору сенатора Роберта Ф. Кеннеді повідомляють, що в цій кампанії візьмуть участь і дві жінки, а саме вдова по покійнім президенті Джанові Ф. Кеннеді та мати кандидата на президента пані Равз Кеннеді. Керівником виборчої кампанії є шваґер сенатора Кеннеді Стіфен Е. Смит, який адмініструє 300 мільйоновим дол. маєтком родини Кеннеді. Помагатимуть вести виборчу кампанію брат сенатора Роберта — сенатор Едвард та колишні дорадники президента Джана Кеннеді: Теодор С. Соренсен, П'єрр Салінґер, Джозеф Ф. Долен, Вілліям Венден Гейвел та Адам Веліски.

АМЕРИКАНСЬКІ БАНКІРИ Й ЕКОНОМІСТИ висловили свою надію, що заключений договір про двояку ціну золота на конференції у Вашинґтоні спричинить закінчення атаки на американський доляр на біржах в Европі. Професор економіки Ейльського університету Роберт Тріффін називає це вашинґтонське порозуміння про двояку ціну на золото добрим першим кроком у боротьбі проти спекулянтів і заявляє, що треба буде дальшої акції, коли сім держав, щоу належать до „золотого банку", хочуть не допустити до заломання міжнародної монетарної системи. Банкір Алфрід Г. Гавзер заявляє, що ЗСА мусять зліквідувати дефіцит у платничому балянсі з закордоном.

У СВІТІ

РАДА БЕЗПЕКИ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ РІШИЛА в минулий понеділок 18 березня продовжити термін міжнародного війська ОН на Кіпрі до 26 червня ц. р. 5.000 тамошнього міжнародного війська є все ще найкращим ґарантом, що на Кіпрі не відновиться громадянська війна між тамошніми греками, які становлять велику більшість автохтонного населення, і турками, що є в меншині, за якою стоїть Туреччина, яка вже погрожувала війною і збройним висадом, якщо не будуть збережені права турецької меншини. Ця справа все ще не полагоджена.

БІЛО - РАСИСТСЬКИЙ УРЯД РОДЕЗІЇ ІЄНА СМИТА ПОВІДОМИВ, що державна прикордонна сторожа Родезії перехопила групу терористів, яка ввійшла на територію Родезії від сторони Замбії, при чому прийшло до сутички, в якій згинули 9 терористів, один був ранений і кількох схоплено в полон. З державного війська згинув один вояк і один був ранений. В усіх сусідніх з Родезією чорних африканських державах є велике обурення з приводу смертних екзекуцій, що їх переведено в останніх тижнях на 5-ох чорних автохтонах Родезії.

РУМУНІЯ Й ІЗРАЇЛЬ ДІЙШЛИ ДО ПОРОЗУМІННЯ в справі цивільного летунства: між тими країнами курсуватимуть правильно літаки в обидві сторони. В Букарешті відкриють небавом ізраїльську торговельну виставу. Румунія є єдиною комуністичною країною, яка не підпорядкувалась накиненій з Москви ворожій супроти Ізраїлю політиці й не зірвала з нею дипломатичних взаємин після минулорічної ізраїльсько - арабської війни.

ГРЕЦЬКИЙ МИТРОПОЛИТ ІЄРОНІМОС ПОВІДОМИВ Світову Раду Церков, що Грецька Православна Церква не візьме участи в 4-ій Генеральній Асамблеї Світової Ради Церков, яка в липні ц. р. відбудеться в Стокгольмі. Митрополит Ієронімос, який є архиєпископом Атен, є водночас головою Грецької Православної Церкви. За причину такого рішення названий владика подав втручання однаково Світової Ради Церков, як шведського уряду у внутрішні справи Греції: Світова Рада Церков, відома з своїх ліво - ліберальних тенденцій, натаврувала правий військовий режим у Греції, а шведський прем'єр соціяліст Таґе Ерляндер заповів підтримку опозиційному рухові в Греції. Заяву Ієронімоса потвердив грецький архиєпископ Іяковос в Америці.

ПОЛЬСЬКА КОМУНІСТИЧНА ПРЕСА ПОСИЛИЛА антисемітську пропаґанду, вимагаючи „покарання сіоністичних змовників", які ніби-то є дійсними винуватцями студентських заворушень. „Трибуна Люду" й інші газети, підлеглі компартії, називають прізвища різних осіб жидівського походження, здебільша вихрестів і таких, які змінили свої прізвища, як, наприклад, Стефан Сташевський й ін., як „винуватців".

ПРЕЗИДЕНТ ЗАКЛИКАЄ НАРІД ЗБІЛЬШИТИ ЗУСИЛЛЯ, ЩОБ ВИГРАТИ ВІЙНУ

Міннеаполіс, Міннесота. — 18 березня президент Джансон, промовляючи до 1,000 делеґатів на Конвенцію Крайової Фармерської Унії, заявив, що надійшов час після найдовшого в історії цієї країни добробуту, коли американський нарід мусить збільшити своє зусилля та виректися деяких вигід, щоб виграти війну у В'єтнамі. Президент сказав: „Я прошу вас приєднатися до програми суворого життя, щоб запевнити нашій економіці розвиток, і щоб наше фінансове становище було здорове". Президент хвалив своїх дипломатичних і військових дорадників і ганив критиків в'єтнамської політики, які хотіли б, щоб ЗСА не дотримували своїх зобов'язань у В'єтнамі. Президент сказав: „Ми ніщо так не любимо як мир, але ми ненавидимо найбільше піддаватися ворогові та підлість". Президент цією промовою започаткував кампанію серед фармерів, які не вдоволені з демократичного Уряду тому, що їхні прибутки зменшуються. Фармери сильно оплескували промову Президента, який виявляв програму проти інфляції. Але присутні не були захоплені тим місцем промови Джансона, де він говорив про збільшення податків та про зменшення федеральних видатків.

МекКарті критикує Роберта Кеннеді

Бронсвік, Мейн. — Демократичний кандидат на президента міннесотський сенатор Юджін МекКарті критикує сенатора Роберта Ф. Кеннеді за те, що обіцяв президентові Джансонові не кандидувати, коли Президент погодиться найменувати окрему Комісію, яка зробила б переоцінку війни у В'єтнамі. Сенатор МекКарті заявляє, що становище Кеннеді тупе і недоцільне та образливе для Сенату, якого окрема Комісія Закордонних Справ має бути дорадником Президента в справах закордонної політики. МекКарті відкинув допомогу сенатора Кеннеді під час правиборів у Висконсині. Ці правибори відбудуться 2-го квітня, і сенатор Кеннеді не братиме в них участи, бо запізно зголосив свою кандидатуру. Мек Карті розсмішив 900 студентів, кажучи, „що сенатор Кеннеді хоче його зробити товстим перед забоєм.

Губернатор Рокефеллер кандидує; 21 березня виявить свою програму

Ню Йорк. — Губернатор Нелсон А. Рокефеллер в четвер 21-го березня повідомить про це виборців та вияснить свою програму. Тоді ж він скаже, що братиме участь у правиборах в Ореґоні, які відбудуться 28-го травня. Промову Рокефеллерові приготовляє Гю Морров, його політичний дорадник і автор промов та заяв. Рокефеллер повідомив про свою кандидатуру 18 місяців після того, як почав був заявляти, що не буде старатися про загально державний уряд, це значить про президентуру. Дорадники Н. Рокефеллера не знають, яке становище повинен зайняти новий республіканський кандидат на президента до війни у В'єтнамі. Деякі дорадники гадають, що Рокефеллер повинен зайняти протилежне становище в цій справі в порівнянні з віцепрезидентом Ричардом М. Ніксоном. До цих дорадників належать сенатор Джекоб К. Джевітс та емеритований генерал поручник Дж. М. Ґевін. Вони гадають, що Рокефеллер повинен бути поміркованим угодівцем в справі В'єтнаму. Інші дорадники думають, що Рокефеллер не повинен подрібно виявляти свої свої пляни щодо В'єтнаму, тільки має заявити, що війна у В'єтнамі, це „важка криза, яка свідчить про те, що ця країна потребує нового проводу".

Ольга Малищак переобрана на голову Окружного Комітету Відділів УНС у Вілкс Бері

Вілкс Бері, Па. — Минулої суботи, 16-го березня, тут у приміщеннях Американського Леґіону відбулися річні збори Окружного Комітету Відділів Українського Народного Союзу, у висліді яких пані Ольга Малишак була переобрана на голову Управи цього Комітету. До Управи, крім неї, були обрані: Василь Валіґун заступник голови й український секретар, Меланія Добрянська — англомовна секретарка, Катерина Лукач — касир та Дж. Ваславська і Ольга Болоська — члени Управи. Після звітів членів дотеперішньої Управи про минулорічну активність, її труднощі і успіхи, подібні звідомлення, головно з організаційної активности склали репрезентанти заступлених на цих нарадах 29, 30, 99, 278, 282 і 319-го Відділів УНС. Ствердженo, що в звітовому часі зорганізовано 38 нових членів та що вигляди на цей рік кращі. Обміркованo і схвалено плян для пожвавлення активности всіх Відділів Округи, з підкресленням плянованости і систематичности в праці.

У нарадах взяли участь головний предсідник Йосип Лисогір та головний радний і обласний організатор Степан Гавриш. В своєму слові п. Й. Лисогір подав загальний огляд організаційного і фінансового розвитку УНСоюзу в минулому році. УНСоюз — говорив він — знову зробив поважний крок вперед, забезпечивши багато українських родин на життя за найвищі вкладки, виконуючи рівночасно в усіх ділянках велику службу і прислугу як для своїх членів, так і всієї громади та народу. Ст. Гавриш говорив про шляхи і методи організаційної праці, користуючись прикладом з власного досвіду.

Голова Окружного Комітету Відділів УНС Басейну твердого вугілля, п. М. Генбош, передав привітання та побажання успіхів, запрошуючи рівночасно членів УНС вілксберської округи з'єднатись з очолюваною ним округою в підготові до відповідного відзначення 75-річчя УНСоюзу в 1969-му році в його шамокінській „колисці".

ХТО ПОРЯТУЄ?

У родині членів 64-го Відділу УНС в Петерсоні, Н. Дж. є недужий малолітній хлопчик, що потребує крови типу АБ (AB) +. Хто з такою кров'ю міг би і бажав би допомогти недужому хлопчикові у безпосередній трансфузії, прохаємо зголоситись до секретаря Відділу: Mr. John Buzney, 236 Gilbert Ave., East Paterson, N.J., Telephone: (201) 796-6911. Хто порятує?

Південно-в'єтнамська армія буде збільшена на дальших 125.000 вояків

Сайґон. — Південно-в'єтнамський уряд проголосив, що збройні сили тієї країни будуть збільшені на дальших 125.000 вояків, та що Америка погодилась вивінувати їх і узбройти. Таким чином державна армія Південного В'єтнаму і його парамілітарні організації зросли б майже до 900.000 душ. Хоча деякі частини південно-в'єтнамського війська виявились хоробрими і комуністи завелися в надіях, що їх новорічний наступ доведе до масової дезерції та розвалу південно-в'єтнамського війська, проте якість того війська не відповідає його кількості — твердять фахівці. Разом із збільшенням числа південно-в'єтнамської армії — мають вперше перевести там рекрутацію 19-тилітніх молодих мужчин: 18-тирічні й 19-тирічні ще не служили до цього часу в південно-в'єтнамській армії.

У промірі 30 миль від Сайґону, в широкому колі продовжується офензива альянтів, однак ворог виявляє ту саму тактику, що її зберігав в минулих роках: оминає зустрічі в одвертих боях. Припускають, що більшість В'єтконґу просто знову „розплилась" серед цивільного населення. Все ж, протягом 9-тиденної офензиви нараховано 767 вбитих, а в минулий понеділок знову вбито дальших 84-ох комуністів. Зате раз-у-раз альянтські вояки знаходять засекречені склади зброї й харчів, здебільша в ясинях та підземних бункрах і тунелях. Знайдено, між іншими родами зброї, найновіші совєтські „базуки" Б-50, китайські скорострілли й ручні машинові кріси й багато іншого воєнного виряду.

Золота гарячка в Европі поволі минається — стан доляра кращий

Лондон. — Внаслідку Вашинґтонської конференції сімох членських держав т.зв. золотого банку, яка напрякінці цього тижня вирішила зберегти офіційну реляцію золота одна-унція рівняється 35 дол., але ввести принцип двоякої ціни золота, офіційної для банкових розрахунків і приватних на вільному ринкові, як теж внаслідку рішення, що всі британські банки будуть закриті до 1 квітня ц.р. і що вони не продаватимуть золота приватним особам — попит на золото на всіх західньо-европейських ринках значно зменшився. У Швайцарії спершу пропоновано золото в ціні одна унція за 43 дол., але та ціна впала до 37 - 40 дол. Міністер фінансів Південно - африканського Союзу заявив, що його уряд вирішить питання дальшого постачання золота Англійському Банкові, коли ситуація „проясниться". Південно - африканський Союз і СССР є двома найбільшими державами, що продукують золото і тому від їхньої політики щодо купна - продажу золота залежить у великій мірі ситуація на золотовому світовому ринку. У Парижі й інших европейських столицях почали знову приймати доляри від туристів без найменших застережень, але виміну так званих подорожних чеків на доляри все ще обмежувано до розмірно невисокої суми.

Змінюється етнічний склад іміґрантів внаслідок зміни закону

Ню Йорк. — Новий іміґраційний закон із жовтня 1965-го року скасував систему квот, і внаслідок цього до ЗСА почали прибувати нові іміґранти інших етнічних груп, ніж було за старим іміґраційним законом із 1929-го року, який був схвалений на основі перепису населення з 1920-го року. Старий закон визначав високі квоти для Великої Британії, Ірляндії, Данії та Німеччини, бо перепис населення з 1920-го року виказував більші числа іміґрантів із цих держав. З держав Східньої Европи, Італії, Греції, Китаю та Портуґалії число іміґрантів було досить мале, а квоти Англії, Ірляндії та інших упривілейованих держав не були вичерпувані. Новий закон невичерпані числа з цих квот приділював упослідженим країнам, і внаслідок цього в роках після 1965-го року до ЗСА прибували більші числа італійців, китайців, портуґальців, греків. Новий закон вповні почне обов'язувати від 1-го липня 1968-го року.

„Голос Америки" інформує про піонерські часи українців у ЗСА

РОМАН СЛОБОДЯН РОЗКАЗУЄ ПРО 60 РОКІВ СВОГО ПОБУТУ, ЖИТТЯ І ПРАЦІ В АМЕРИЦІ.

Минулої суботи і неділі, 16-го і 17-го березня, на програмах „Голосу Америки", призначених для України, були передані дві перші частини із серії шости-частинної розповіді Романа Слободяна про його побут, працю і діяльність в ЗСА впродовж 60 років. Роман Слободян розказав у цих двох перших частинах про свій приїзд до Америки в 1906 році та початкове життя і працю у цій країні. Багато уваги присвятив він теж робітничому рухові у ЗСА та боротьбі робітництва за свої права в часах президентури Теодора Рузвелта. В дальших частинах серії Роман Слободян, бувший довголітній головний касир УНСоюзу а тепер почесний член його Головного Уряду, розкаже про свої знайомства і поїздки у 1919 із сенатором Гамілем до Канади на віча, зв'язані із тогочасними подіями на Україні, діяльність Українського Народного Комітету, ролю в житті українців Америки Українського Народного Союзу та про найважливіші події із свого життя і діяльности в ЗСА за час понад 60-літнього побуту в цій країні. Всі ці розповіді тісно пов'язані із Українським Народним Союзом, якому вже в лютому наступного року сповниться 75 років. Розповіді Романа Слободяна, якому тепер 78 років, записав у формі інтерв'ю Володимир Сохан, заступник головного предсідника УНСоюзу.

Роман Слободян

Західньо-німецький міністер пропонує визнати кордон Одри-Нісси

Нюрнберґ. — Віце-канцлер і міністер закордонних справ Віллі Брандт висловився у своїй двогодинній промові на конґресі Соціял-демократичної партії в Нюрнберґу у понеділок 18-го березня ц. р. за визнання східнього німецького кордону по лінії Одри-Нісси ще перед формальним підписанням мирового договору. Західня Німеччина завжди стояла на становищі, що німецько - польський кордон може бути остаточно вирішений тільки на мировій конференції й при підписанні мирового договору та що такий договір може підписати тільки уряд з'єднаної Німеччини. Ще в минулому місяці таке становище потвердив канцлер Георґ Кізінґер. Східня Німеччина, яка насправді є московським сателітом, визнала, очевидно, кордон Одри-Нісси і хоч поляки недовіряють усім німцям, проте вбачають в існуванні Східньої Німеччини найкращу ґарантію проти відродження німецької збройної сили, загрозливої знову для східніх сусідів Німеччини. Вправді Брандт не промовляв в своєму офіційному характері, як віце-канцлер і міністер закордонних справ, тільки як голова Соціялістичної партії, проте той його виступ мусить мати вплив на закордонну політику Західньої Німеччини. В. Брандт мотивував своє становище суто - практичними причинами. Він звернув увагу, що від кінця війни вже 40% з-посеред 8-мільйонового польського населення на т. зв. „з'ємях одзисканих", себто колишніх німецьких, народились на тих землях. Західня Німеччина — казав Брандт — потребує добрих взаємин з Польщею і тому треба визнати її кордони.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

КАНАДІЙСЬКИЙ ЖУРНАЛ ОПУБЛІКУВАВ ПРОМОВУ ІВАНА ДЗЮБИ

Торонто. — Англомовний місячник „Коментейтор" у числі за лютий 1968 р. помістив переклад на англійську мову промови літературознавця і критика Івана Дзюби, яку він виголосив у 1966 р. в Києві і в якій став в обороні українців, жидів та інших утискуваних національностей. І. Дзюба, переслідуваний за ту промову, наголошував на тому, що українці, жиди й ін. народи терплять в СССР від спільного ворога.

О. Д-р МИРОСЛАВ МАРУСИН ПОВЕРНУВСЬ ДО РИМУ

Рим. — о. д-р Мирослав Марусин, науковець-теолог і секретар Їх Ексцеленції Кир Івана Бучка, Апостольського візитатора для українців у Заз. Европі, повернувся до Риму після кількатижневої подорожі по Скандинавії, а потім по Швайцарії. Під час цих душпастирських відвідин о. д-р М. Марусин побував у Скандинавії в 9 містах, це є українські вірні, відслужив у тому часі 14 різдвяних Богослужень, побував між багатьма українськими поселенцями там, де їх замало, щоб мати свою церкву і душпастиря. У Швайцарії відправляв не лише урочисті Літургії для українців, а й уділяв хворим св. Тайн та хрестив дітей, цікавився життям і проблемами земляків, які в більшості перебувають поза засягом наших великих громад.

ПЕТРО МАҐДЕНКО ЗАКІНЧИВ ПРАЦЮ НАД ПОГРУДДЯМ Т. ШЕВЧЕНКА

Торонто. — Український скульптор Петро Маґденко закінчив працю над великого розміру монументальним скульптурним портретом Тараса Шевченка, виритим з матеріялу, подібного красою і міццю до мармуру. Т. Шевченко, зображений скульптором, є старшого віку, в суворій задумі. Український Студентський Клюб в Торонті вже придбав це небуденне погруддя Кобзаря, з наміром подарувати його Торонтському Університету.

ДОПОВІДЬ Д-РА І. ФІЗЕРА

Ню Йорк. — На Пленарній конференції з участю Літературознавчої Секції відбудеться доповідь д-ра Івана Фізера на тему „П'ять методологічних підходів з погляду феноменології Е. Гуссарла", в суботу, 23-го березня о 6 год. 30 хв. веч. в будинку УВАН.

ВІДГУКИ НА ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ПРО СУДИ В УССР

Вашинґтон. — У співпраці з п-вом Ольгою та полк. Василем Рибаком, голова Відділу ООЧСУ інж. Володимир Маєвський написав і розіслав до столичних і поблизьких американських газет листа під назвою „Українські суди". Щоденник „Івнінґ Стар" помістив дня 5-го березня листа під заг. „Юкрейнієн Інтелектуалс" та написав редакційну статтю, в якій згадав про переслідування інтелектуалів в Україні, а щоденник „Нюз" помістив 29-го лютого. Щоденник „Вашинґтон Пост" написав дня 1-го березня редакційну статтю про переслідування українців, жидів і інших національних меншин в СССР. Балтиморський щоденник „Сан" помістив дня 26-го лютого листа. Тижневик „Ю. С. Нюз енд Ворлд Репорт" з датою 18-го березня подав відомості про переслідування укр. діячів культури і інтелектуалів в Україні.

ВИСТАВКА ЯКОВА ГНІЗДОВСЬКОГО В УВАН

Ню Йорк. — Ретроспективну виставку картин Якова Гніздовського, за роки 1942-1967, відкриє проф. Дам'ян Горняткевич, а д-р Микола Кузьмович скаже слово про мистця. Відкриття Виставки відбудеться в неділю, 24-го березня 1968 року о 4-ій год. дня в будинку Академії (206 Вест 100 вул., Н. Й.). Виставка буде відкрита від 24 березня до 31 травня 1968 року щоденно, крім неділь і свят, в год. 4 - 7 по полудні.

ВИШИВКА У НОВІТНІЙ СУКНІ

28-ий Відділ СУА в Нюарку, Н. Дж., влаштував в неділю 17-го березня в Тавнт Вернон - скул показ вишиваних суконь. Пані Марія Турко представила понад 60 вишиваних моделів для дітей, панночок і пань включно з вечірніми сукнями, щоб переконати, як можна пристосувати українську вишивку до модерного одягу. В імпрезі, на яку численно явилась наша публіка, взяли теж участь: артисти Оксана і Пінот Рудакевичі, квартет „Каравана" і Танцювальна група В. і Д. Саладунів. Конферансьє була драм. артистка Іванна Коновів.

ДРУГА ВИСТАВА „ГОЛУБОЇ ХУСТИНИ"

Ню Йорк. — З огляду на прохання батьків і дітей повторити виставу „Голубої хустини", п'єси-казки за Анатолієм Шияном, Студія Мистецького Слова під керівництвом п-і Лідії Крушельницької покаже вдруге цю виставу у неділю 24 березня о 4 г. по полудні, в „Фешен Інституті".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
- FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Ict. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Золота гарячка

Минулого тижня закупи золота приватними біржовими посередниками й просто приватними людьми в Західній Европі та різних інших світових пунктах, як ось у Гонґ Конґу чи в Токіо, в такій великій мірі зросли, що треба було вжити радикальних заходів, щоб їм протидіяти: в п'ятницю минулого тижня закрито біржу в Лондоні й усі британські банки аж до 1 квітня ц. р., а на надзвичайній конференції представників сімох держав з так званого міжнародного золотого банку, яка відбулася у Вашинґтоні, вирішено взагалі обмежити продаж банками золота приватним особам. Виявились дві категорії його покупців: спекулянти на коротку мету, які сподівалися підвищення офіційної ціни золота, та спекулянти на далеку мету, між ними, мабуть, також таємні аґенти неприхильних Америці урядів, щоб підважувати довір'я до американської валюти.

Річ у тім, що одною з головних причин тієї золотої гарячки було власне — як твердить більшість фахових коментаторів — захитане довір'я до тривкої вартости доляра. Наймаркантнішим доказом цієї „кризи довір'я" було небувале до цього часу явище — неохота приймати американські доляри. В Лондоні у деяких готелях відмовлялися приймати т. зв. подорожні долярові чеки, в деяких інших західньоевропейських містах обмежували виміну тих чеків до суми 100 дол. Окремі американські туристи вперше прикро відчули ту золоту гарячку, як реальний удар по доляровій валюті.

Нема наслідку без причини. Затяжний дефіцит американського платничого балянсу, загроза 12-більйонового бюджетового дефіциту, загроза інфляції внаслідок безперервного росту спіралі заробітків і цін в Америці, зменшення запасу золота в Америці з 24.6 більйона в 1949 р. до 11.5 більйона, непевність політичної ситуації у зв'язку з В'єтнамською війною і свідомо ведена Парижем і Москвою кампанія на шкоду американській доляровій системі — все це скоріше чи пізніше мусіло виявитися в отакому невідрадному явищі, як антидолярова психоза.

Америка переборе цю кризу і американський доляр не втратить своєї сили. Ціна на золото та сама: 1 унція — 35 дол., з тим, що Америка постачатиме надалі золото за ту ціну тільки банкам, залишаючи вільному ринкові нормувати собі власну ціну. Подорожчання кредиту, зменшення бюджетових видатків, новий прибутковий податок, всі ці й подібні заходи мають на меті оздоровити валюту і привернути довір'я до неї вдома і за кордоном.

Таємна чистка

У той час, як крізь продіравлену „залізну заслону" пробиваються величезної ваги, особливо в Рік Людських Прав, документи про змагання України й інших народів московської імперії за свої права, Москва провадить шалені атаки на вільні країни на форумі ОН. Мало не щодня в Комісії людських прав виступає „представник" української ССР з нападами на різні країни, а вже особливо на ЗСА, мовляв, Америка винна у всьому. Не Москва, Пейпінґ та Ганой, а ЗСА винні в тому, що у В'єтнамі ллється кров. Не СССР нацьковував, озброював арабів для боротьби проти Ізраїлю. Не СССР посилав зброю та аґентів для протидержавного комуністичного перевороту в Індонезії, а ЗСА, які взагалі в тій країні ніде не виступали, бо виступив там сам народ проти комуністичних контрреволюціонерів. Але „представник" УССР П. Недбайло атакує Америку, атакує інші вільні країни, обвинувачуючи їх у расизмі, в потоптанні людських прав. Дійшло до того, що на вимогу представника московсько - большевицької імперії — в Комісії людських прав викреслили заувагу представника ЗСА Артура Ґолдберґа про те, що не все гаразд із людськими правами в СССР коли там переслідують письменників.

Тим часом в СССР серед свідомих представників різних народів, особливо серед молоді в Україні — закипає невдоволення режимом і всією совєтською дійсністю. Не знаємо про імовірні найновіші закриті суди. Але із совєтських повідомлень видко, що знято з посади секретаря комсомолу на Запоріжжі, що якісь „перестановки" відбуваються в редакціях районових газет, що звільнено від обов'язків головного редактора Львівського місячника „Жовтень" — без подяки і без вказівки про іншу працю. Головою філії Спілки Письменників у Львові призначено відомого з антиукраїнських виступів Р. Братуня, а нагляд над тією філією має тепер Д. Павличко, якого настановлено секретарем Спілки Письменників УССР. Це лише неголосні відгомони тієї чистки, що триває в Україні — нового потоптання Москвою людських і народних прав. Але дипломати вільного світу і досі бояться „дратувати" Москву на форумі ОН — на шкоду вільному світові.

В. Ткач

ПО УКРАЇНІ — ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНА І ПОЛЬЩА

Мюнхен. В той час, як політичні кола держав західнього світу ще й досі захоплюються коекзистенцією з комуністичними режимами країн т. зв. комуністичного бльоку, населення самих цих країн виявляє цілковиту нехіть „коекзистувати" з накинутими їм комуністичними диктатурами. Вся европейська преса заповнена тепер інформаціями й коментарями про події, які відбуваються в Чехо - Словаччині і Польщі. Відомості про ці події відсунули в тінь те зацікавлення, яке ще недавно виявляла світова преса до процесів, що відбуваються в Україні і в цілому Совєтському Союзі, в зв'язку з появою книги Чорновола „Лихо з розуму". Та й треба ствердити, що про події в названих двох країнах пишеться далеко більше, ніж писалося про Україну: наголовки великих розмірів на перших сторінках французьких, англійських, німецьких газет сповіщають про те, що діється у Празі і Варшаві.

Тим часом не було ніяким перебільшенням твердити, що те, що відбувалося й відбувається в Україні та в інших республіках СССР, своїми розмірами і значенням не тільки дорівнює, але може й перевищує події в Чехо - Словаччині і Польщі. Тільки „залізна заслона" діє на кордонах совєтської імперії справніше, і відомості звідтіля не так легко проникають на Захід. Можна піти ще далі і твердити, що нинішній розвиток подій в Чехо - Словаччині і Польщі є посереднім наслідком внутрішнього стану, який панує в СССР, бож і населення країн комуністичного бльоку має змогу бути більш поінформованим про події під московсько - совєтською диктатурою, ніж ми, які живемо в країнах демократичного Заходу.

Становище в Чехо - Словаччині і Польщі не тотожне. Подібність полягає в тому, що в обох країнах „бунтівничі" елементи домагаються демократизації режиму, ліквідації поліційної сваволі і (покищо) послаблення диктатури комуністичної партії. Так само і тут і там демонстранти старанно уникають всяких виступів проти Москви, щоб, очевидно, надати всій акції виключно внутрішнього характеру й уникнути тим інтервенції збоку Москви.

Велика різниця, одначе, в тому, що в Чехо - Словаччині „опозиція" до режиму вже майже перемогла. Тут теж розпочалося студентськими демонстраціями. Тепер — це масовий рух. В ньому бере участь все суспільство: професійні спілки, преса, радіо критикують режимові порядки і домагаються змін. Піднесли голови існуючі до цього часу „на показ" некомуністичні партії — соціялістична і народна. Мало того: після усунення з провідництва комуністичної партії Новотного і приходу на його місце Дубчека, до руху за демократизацію прилучилося чимало „проґресивних" комуністів. Чимало з т. зв. „консервативних" комуністів уже втратили свої становища, і вже заповіджено великі зміни у виборчій системі, зокрема впровадження таємних виборів.

Очевидно „проґресивні" комуністи в Чехо - Словаччині твердять, що комуністична партія не втратить свого провідного становища і не буде ніяких змін у закордонній політиці. Але якщо розвиток подій не буде спинений (скажімо, внаслідок втручання збоку Москви), то напевно Чехо - Словаччина піде в зовнішній політиці слідами Румунії. Щождо дальшої долі комуністичної партії, то демократизація означає кінець диктатури, а комунізм без диктатури немислимий... Характеристичним також є те, що, поруч з рухом за демократизацію, виникло в Чехо - Словаччині відразу ж і питання національне: словаки вже вимагають урівноправнення з чехами і впровадження справжнього федералізму. Режим справжньої демократії унеможливлює панування одної нації над другою.

У Польщі відбуваються покищо лише студентські демонстрації. Почалися вони у Варшаві, але вже перенеслися до Кракова, Познаня й інших університетських міст. Поліція здушує ці демонстрації, преса вимагає покарати студентських провідників, комуністична партія й уряд погрожують репресіями. Влада штучно організує контрдемонстрації робітників, хоч це, як слушно підкреслює европейська преса, досить небезпечна витівка, бо якраз тепер серед польського робітництва панує велике незадоволення, і воно може легко прилучитися до студентства, яке у великій частині походить власне з робітничих родин.

Польське студентство проголошує солідарність з рухом за демократизацію в Чехо - Словаччині. Воно також вимагає свободи, демократії і лібералізації режиму. Чеські преса і радіо гостро засуджують брутальні методи польської поліції при здушуваннях студентських демонстрацій. Невідомо, як розвинуться події в Польщі. Але якщо владі й пощастить приборкати „бунтівничу" молодь, то на який час?

А тепер питання: що це має спільного з Україною? Дуже просто! Україна також живе під владою комуністичної диктатури, яка існує — як і в Чехо - Словаччині та Польщі — тільки тому, що за нею стоїть Москва. І на Україні і в цілому Совєтському Союзі теж відбувається „бунт" молодшої ґенерації проти режиму і проти (у нас ще більше, ніж у т. зв. сателітних країнах) чужоземної окупації. Ми знаємо про протести молодих українських культурних діячів і про репресії проти них. Але чи ми маємо докладні відомості про все те, що діється в Україні й деінде в совєтській імперії? У травні 1966 року деяка евро-

(Закінчення на стор. 3-ій)

А. Заплітний

УГОДА ПРОТИ ПОШИРЮВАННЯ АТОМОВОЇ ЗБРОЇ

14 лютого ц. р. Президент Джансон переслав Сенатові до відома звіт з діяльности Комісії контролі збросння і роззбросння разом з проєктом міжнародної угоди проти поширювання атомової зброї.

Поки приступимо до розгляду цього проєкту, приглянемося ближче Комісії для контролі збросння. Вже давніше при Державному Департаменті існувала комісія з кількох осіб, яка мала слідкувати за зброєнням у світі і визначати шляхи та способи загального роззброєння.

Президент Кеннеді покликав до життя Велику комісію, з дотацією 30 мільйонів долярів на три роки, номінально при Державному Департаменті, фактично від нього зовсім незалежну. До цієї Комісії ввійшло кілька десятків осіб, визнавців концепції, що сучасні держави — це пережиток минулої епохи, що настав уже час створити диспозиційний центр для цілого світу, єдину всесвітню державу, якою керувала б інституція, подібна до Об'єднаних Націй.

Семилітня праця цієї комісії проявлялася в тому, що вона з року на рік робила поступки Москві. Вона зреклася в імені З'єднаних Стейтів Америки (ЗСА) контролі роззброєння СССР через своїх представників на місці, і погоджувалася на контролю через невтральних осіб. Москва і це домагання відкинула.

Тепер, нарешті, комуністи погодилися на контролю роззброєння, але з умовою, що договірні сторони спершу знищать у себе всяку зброю, залишивши тільки деяку кількість для втримування ладу і порядку.

Хто знає, хоча б побіжно, як Москва ставиться до міжнародних договорів, зрозуміє, що в цій пропозиції криється шитий грубими нитками підступ: почекати, коли інші держави знищать свою зброю, а тоді, заховавши хоч би й незначну кількість своєї атомової зброї, без одного пострілу накинути свою волю, як на цілому світові, то в кожному разі переважній його частині.

Отже, коли йдеться про справу роззброєння, то вона не зробила ні одного кроку вперед і стоїть там, де була сім років тому.

В первісному проєкті договору проти поширення атомової зброї ЗСА признавали, що кожна держава має право продукувати чи діставати з інших рук таку кількість атомової зброї, яка потрібна їй для власної оборони. Коли Москва цю постанову відкинула, ЗСА запропонували, щоб, згідно зі статутом ОН, таке право мали реґіональні колективи держав. Малося на думці НАТО. Також на це домагання Москва відповіла рішучим „ні". Справа притихла на кілька років.

У 1966 р. ЗСА повідомили Москву, що вони відступають від цієї точки договору. Тоді Москва погодилася на ведення дальших розмов, що допровадили до проєктованого договору.

Хоч урядові та ліберальні кола захоплені цим проєктом і хочуть представити його американській нації, як дуже велике досягнення на шляху роззброєння і поменшення загрози атомної зброї, докладніший розгляд цього трактату не дає будь - яких підстав для радости та почуття безпеки. Навпаки, в ньому є дуже небезпечні та шкідливі постанови.

Головним браком цього проєкту є факт, що ні червоний Китай ні Франція до цієї угоди не приступили, і немає надії, що приступлять в недалекому майбутньому. Тож обидві ці держави можуть допомагати іншим в продукуванні атомової зброї або її складових частин.

У проєкті не сказано, що мають дістати неатомові держави в нагороду за те, що зреклися користування своєю власною зброєю. Виходило б, що ЗСА повинні взяти на себе обов'язок обороняти всі некомуністичні країни, які приступлять до цієї угоди. Виринає питання: чи захочуть ЗСА взяти під свої опікунчі крила увесь вільний світ, а що важніше — чи це їм під силу навіть при добрій волі це зробити.

Якщо проєктована угода діждеться ратифікації, то вона приведе до повного розкладу вже тепер поважно захитаного НАТО, бо ніхто не захоче на вічні часи бути залежним від сторонньої сили в такій важливій справі, як існування своєї держави.

НАТО може втриматися лише при повній рівності альянтів та їхньому рівному голосі в ужитті атомової зброї на реґіональному терені Західньої Европи. Згадана угода таку можливість виключає, а тим самим прирікає НАТО на неминучий розпад. І станеться те, чого не могла доконати 20-річна підривна робота Москви, руками короткозорої американської дипломатії. Відомо, що основна і найголовніша ціль московської закордонної політики — змести з лиця землі НАТО і викинути ЗСА з Европи.

Особливо болючо зачіпає проєкт Західню Німеччину, яка тепер, після виходу Франції з НАТО, несе головний тягар оборони Західньої Европи. Якщо навіть Бонн під натиском ЗСА погодиться приступити до цієї угоди, то напевно не погодиться на довічний поділ своєї країни на два державні організми, на залежність від ЗСА та на ролю третьорядної держави.

Те саме можна сказати про Індію, Ізраїль, Швецію, Японію, Італію, Єгипет, Південну Африку, Швайцарію і Канаду, які продукують атомову енерґію для мирних цілей. Кожна з них протягом двох років може переставитись на продукцію атомової зброї.

Проєктований міжнародний договір передбачає контролю всіх урядження країни, що приступлять до нього. За вийнятком ЗСА,

(Закінчення на стор. 3-ій)

УКРАЇНЦІ В ПОЛЬЩІ І РІК ЛЮДСЬКИХ ПРАВ

1-ий з'їзд єдиного формально дозволеного в Польщі Українського Суспільно-Культурного Товариства, УСКТ, відбувся у Варшаві в 1966 р. Наприкінці 1967 р. відбувся 4-ий з'їзд. П. Осташевський, керівник адміністраційного відділу ЦК ПОРП (Польська Об'єднана Робітнича Партія), якому безпосередньо підлягає УСКТ, участи у тому з'їзді не взяв, зате виступав перед делеґатами Владислав Скшипшак — секретар Комісії ЦК ПОРП у справах національних меншостей, який заявив (всі цитовані уривки з промов беремо з тижневика „Наше Слово" з Варшави, з 14 січня ц. р.):

„Ми не хочемо оцінювати працю Товариства розтанцьованим і розспіваним гуртком. Хочемо, щоб аматорські гуртки розвивалися, росли, збагачували свій народний репертуар, репертуар наш — соціялістичний змістом. Але поруч з цим ми хочемо, щоб їх праця була політично заанґажована, зв'язана з цим краєм, з їх Батьківщиною, в якій вони живуть".

Цей офіційний представник влади виявив у доповіді, що він ділить українців у Польщі на членів УСКТ, на тих, що сторонятся членства в цій організації, і на „українських шовіністів". Він висловився проти „обов'язкового навчання рідної мови в школі", хоч з Українського боку „такі голоси були". В кінці промови він приобіцяв: „Не хочу складати жадної декларації. Про болячки українського шкільництва — підручники, кадри, устаткування, наочне приладдя, справи ліцею на Ольштинщині тощо — знаємо. Не тільки знаємо, але й будемо їх полагоджувати так, щоб і вн і ми були задоволені".

Голова Головного Правління УСКТ Микола Королько, роблячи підсумки суто культурницької праці Товариства, повідомив, що УСКТ хотів був вислати делеґацію в Україну, щоб налагодити тіснішу культурну співпрацю, дістати там українські платівки тощо, але „нам цього не вдалося зробити в 1967 році, спробуємо в 1968-му". Щождо критичних голосів про відсутність у програмах радіо українських пісень, взагалі української тематики, він сказав. „Це не вина комітету радіо. Досі наш комітет співпрацював тільки з Всесоюзним комітетом радіо у Москві, і те, що звідти одержував в рамах співпраці — те й передавав".

Делеґат із Сяноччини, що його Скшипшак обвинувачував там же, на з'їзді, в націоналізмі, заявив: „ У Сяноці щонайменше половина польської молоді прийшла б до нас послухати чарівні українські пісні. Декому це, мабуть, перешкоджає, бо як тільки хтось з цієї молоді прийде до нас, то зараз питають їх батьків: „що це ваша донька ходить до українців?" При цьому роблять це часто люди на відповідальних посадах".

Представник Кошалінщини повідомив, що там в 19 пунктах вивчення української мови навчається 300 дітей, але „є ще 47 місцевостей, в яких можна відкрити такі пункти, але бракує вчителів".

Представник українців на Шлезьку розповів про події, що нагадують подібні події в Україні під царською владою: „Мене колись один з відповідальних працівників у Катовицях запитав: звідки в Катовицях та їх околиці взялися українці? Українці на Шльонську опинилися внаслідок політики санаційної Польщі, яка з певним розрахунком висилала на західні рубежі українську інтеліґенцію, щоб там працювала. Це була не легка праця. За ширення освіти на цій території діставалося нам чимало. Ось вам той шлях, яким українці мандрували і опинилися на Шльонську. Правду про це повинні всі знати. Наприклад, дуже багато українців проживає в Битомі. І тому стає дивним, чому нам роблено труднощі, коли ми хотіли відзначити 100-роковини з дня смерти Кобзаря. Ніхто не хотів випозичити нам залю на проведення концерту".

В Ламборському повіті, — повідомив делеґат, — „тільки я один говорю по - українськи на вулиці. Інші українці, що проживають в цьому повіті, чомусь не розмовляють по - українськи". Він закликав налагодити українське радіо мовлення в Польщі на середніх чи довгих хвилях, щоб люди чули українську мову, а вже особливо діти — щоб її чули й поляки - сусіди.

Делеґат з Кошалінщини змусив учасників з'їзду замислитись, а можливо викликав і дискусію, таким ствердженням: „В Польщі проживає 300 тисяч українців, а дітей вчаться всього 5 000... У Кошаліні і повіті немає жадного пункту вивчення української мови!".. — тобто щось, як на Сибіру чи в Казахстані, де українці живуть стотисячними масами, але українське шкільництво „запрещено".

Один із представників Правління УСКТ заявив, що критичні голоси людей, які обурюються, чому не видають нових творів Українських письменників, що живуть у Польщі — це голоси в порожнечу, бо „в редакції немає творів, які б чекали на друк". Зазначимо, що при УСКТ є Літературно - Мистецьке Об'єднання. Частково пояснив відсутність готових творів у редакції „Нашого Слова" в Варшаві його головний редактор Микола Щирба: „Статтей на історичну тематику ми не друкували, бо... написані в дусі історії Антоновича". На вимогу дати газеті „Наше Слово" „свіжого повітря", „українського духа", М. Щирба відповів: „Для нас напрямними є не якесь неозначене „свіже повітря", а напрямні партії, і ними ми будемо керуватись".

Ця заява, як і нагадування про співпрацю з Москвою і офіційним Києвом, пояснюють, чому „Наше Слово" дедалі більше відходить від українства, всупереч членам УСКТ, які хочуть користуватись основним правом кожної людини: вільно вживати рідної мови, жити і творити в дусі своєї рідної культури.

В Році Людських Прав, проголошеному ОН, членом якої є Польща, всі ті заяви набирають особливо вимовного значення. (К.)

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

о. Юрій Менцінський

ПО ІСТОРИЧНИХ І СВЯТИХ МІСЦЯХ

2

На площі перед катакомбами зібралися туристи з різних країн. Провідник сказав, що прибуло 10 тисяч зареєстрованих туристів. Це була половина вересня, а скільки ж прибуває щодня в літньому сезоні! Я слабо володію англійською мовою, краще німецькою, і мене приділили до німецької групи. Згубитися я не боявся, бо в автобусі всіх питали, в якім готелі хто мешкає і по скінченні програми обіцяли відвезти.

Катакомби — це довгі й вузькі підземні коридори, в деяких місцях ширші. Там бачили ми вмуровані домовини св. мучеників, а де був ще більший простір — каплички, престоли. За годину перейшли лише малу частину катакомб. Самому пускатися туди небезпечно, бо можна заблудити.

Нас манив старовинний Рим: форум Романум, Капітоль, театр Марцеллія, колізеюм, місце, де відбувалися ігрища, де безборонних страдальців - християн кидали лютим звірам на поталу.

Зуб часу багато понищив, сцена і клітки для звірів позападали в землю. Аж мороз переходив по тілі, коли провідники розповідали, де і в який спосіб відбувалися ті видовища. Сидячі місця для глядачів ще й досі встоялися, а є їх тисячі на різних поверхах.

Середа 16 вересня. До полудня оглядали ми місто, а по полудні попрямували до базиліки св. Петра, де о 5 год. св. Отець Павло VI мав благословляти вірних.

Вже о 3 год. по полудні площа перед базилікою заповнилась народом. Церква була замкнена, а в міжчасі прибували ще тисячі італійського війська, неначе ціла армія.

О 4-ій відкрились двері святині, ввійшли військовики, а опісля за білетами почали впускати світських. Але в такій гурмі можна втиснутися і собі, показавши будь-який папірчик. Зрештою, хто всилі спинити лявіну. І так ми всі ввійшли.

Базиліка св. Петра — це величавий храм, який вміщає 85 тисяч людей. На копулу ведуть сходи, якими свого часу спинався Наполеон. Копула в промірі має 49 метрів, а в яблуку під хрестом на копулі легко може вміститися 16 людей.

Військовики стали по одному боці, ми по другому. Хто відважніший втиснувся ближче. І мені пощастило пробратися майже до престола, посередині святині.

За якийсь час зробилась духота, люди стояли наче зцементовані, годі було в такому напруженні ждати.

О 5-тій годині по полудні в лектиці принесли св. Отця. Сидячи понад головами вірних, він привітав їх рухами рук, наче притягав до себе.

Ще не всі побачили Христового намісника, а вже плещуть в долоні, гуде знаний оклик „евіва Папа!" люди вимахують хустками і на їх обличчях безмежна радість.

Коли Папа засів на престолі, органи заінтонували „кредо" — „Вірую", присутні підхопили, і вся святиня загомоніла цю молитву. По скінченні молитви повагом, часом з патосом, звертаючись до військовиків, духовенства і всіх вірних, промовив Папа. І знов оклики, оплески, вимахування хустками. В поворотній дорозі Папу пронесли попри мене, так що я міг добре бачити його лагідне, усміхнене лице.

Під бічним престолом ми оглядали відкриту домовину свмуч. Йосафата. Убраний він в спископські ризи, лице має причорніле. Там же в базиліці під іншим бічним престолом спочиває у відкритій домовині папа Пій X, що його Церква визнала святим. Лежить як живий.

Наші молитви линули перед престіл Всевишнього за ввесь український народ і за кращу долю нашої Церкви.

17 вересня в четвер той самий залізний птах перевозить нас у Каїро, столицю Єгипту. Там бачили ми багато пам'яток з часів фараонів, а також і християнських, бо св. Родина після втечі від Ірода переховувалася в околиці Каїра. Найбільше пам'яток з перших віків християнства мав музей Коптійської Церкви.

Років із тридцять тому американські археологи відкрили гріб якогось володаря Єгипту. Ми бачили в музеї велику скриню всередині і ззовні позолочену. В ній була менша теж з обох боків крита золотом, а в третій ще меншій спочивала домовина із забальзамованим тілом цього володаря. В домовині і біля неї виставлені дорогоцінні прикраси, а біля них на табличці напис: „Якщо мене знайдете, то все беріть, тільки мене залишіть в спокої". Дорогоцінності пішли до музею, а тіло згідно з волею померлого залишили в гробі. Що за прекрасні нашийники, нагрудники, бранзолети, кульчики, перстені, чаші, столове начиння! Треба подивляти, що такі вироби виготовляли за тисячі років перед Христом.

В тому ж музеї оглядали ми щось із 20 камінних домовин, що їх знайшли, копаючи яму під фундамент якоїсь будови. Про численних божків, різьби, статуї писати не буду, бо все це можна бачити в Америці по музеях.

Всім добре відомі пірамідигробівці єгипетських фараонів, що їх будову подивляють навіть теперішні інженери. Туристичний автобус привіз нас в ту сторону, але від шоси до пірамід залишилося ще з милю, і ми проїхали її на верблюдах. Сідати на верблюда треба тоді, коли він лежить, бо якби стояв, то годі обійтися без драбини. Тримаюся сідла спереду, верблюд став на передні ноги, і я мимоволі похиляюся назад, опісля стає він на задні ноги, і я похиляюся вперед. Араб веде звірюку за вуздечку і щохвилини пальцями показує, щоб я щось ддав, хоч належну йому плату вже одержав.

Спинившись біля пірамід ми подивляли не лише їх велич, але й будівничих, що, не мавши машин, як їх мають сучасні будівничі, потрапили спорудити такі кольоси. Кожний з нас мав на голові хустку, що спадала на плечі, як в арабів, а також турецьку шапку, верблюди поклякали, і в такому вигляді місцевий фотограф зробив з нас групову знімку.

Цією прогулянкою ми попрощались з Єгиптом.

Каїро гарне місто, люди ходять у барвистих убраннях, в широких шараварах, подібних до наших козацьких, та білих халатах. Деякі накривають голови білими хустками, що спадають на плечі, а щоб вітер не здер, припинають їх обручами. Інші — в турецьких фезах. Але багато убирається по-европейськи. Деякі жінки мають на собі чорні сукні чи туніки, а обличчя закривають чорною вуалькою. Селянки свій товар носять на головах.

(Далі буде)

В УКРАЇНІ ВОРОГ ПЕРЕВОДИТЬ БЕЗПОЩАДНУ РУСИФІКАЦІЮ, НИЩИТЬ УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ, ПЕРЕСЛІДУЄ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ. В АМЕРИЦІ ГАРВАРДСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДАЄ НЕБУВАЛІ МОЖЛИВОСТІ ВІЛЬНИХ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ ТА ВІЛЬНОЇ, ТВОРЧОЇ ПРАЦІ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ, ЯКЩО ВИКОНАЄМО НАШЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ДО ВЕРЕСНЯ Ц. Р. ЗБЕРЕМО 330,000 ДОЛЯРІВ. ЖЕРТВУЙМО ЩЕДРО, ЖЕРТВУЙМО НЕГАЙНО!

ЧЕКИ ВИСТАВЛЯТИ І ПЕРЕСИЛАТИ:

Ukrainian Studies Chair Fund

302 WEST 13th STREET NEW YORK, N.Y. 10014

Проф. В. Янів відвідав Рим, інформував про СКВУ

Рим (Н.Н.) — У першій половині березня перебував тут проф. д-р Володимир Янів, який приїхав поінформувати — по лінії української — про висліди праць СКВУ і скласти — по лінії міжнародній — звіт із тої активности українських мирян, яку вони розвинули після і в зв'язку із святковими конгресами мирянства, що відбулися в жовтні м.р. у Римі.

Звітуючи про СКВУ, проф. Янів підкреслив перед українськими Владиками, які проживають у Римі, велике значення об'єднання українців у екзилі, а зокрема громадської прилюдної опінії релігійними питаннями, що з такою силою проявилося на Світовій Виховно - Освітній Сесії (у питаннях релігійного виховання нашої молоді), на світовій конференції мирян (у питаннях патріярхального устрою української Церкви), у виступі інж. О. Коваля (який в імені СУМ-у наголосив у своїм привітанні необхідність єдности української Церкви у діяспорі), а навіть на світовій конференції українських журналістів (яка висловила побажання присвятити в пресі більше уваги церковно - релігійним питанням) чи на конференції комбатантів. Саме ті різні Сесії чи конференції, які входили в систему СКВУ.

Українські католицькі Владики в Римі висловили свою радість з приводу такого активного заанґажування українських мирян, які у своїх шуканнях за розв'язкою складних питань зуміли поєднати сміливість і відвагу із християнською второпністю та розважністю: вони зуміли висловити свою думку, зі збереженням такту, а навіть респету для людей іншої думки. Тому — незаперечно — зуміли вони добитися того, що їхні рішення стали складовою частиною рішень Світового Конґресу Вільних Українців, а українські організовані миряни затримають своє визначне місце в системі СКВУ, замарковане покликанням Парляменту.

З міжнародних зустрічей треба насамперед згадати візиту проф. Янева в понтифік. Раді Мирян, яку він склав 11 березня, бувши принятим головним секретарем тієї Ради — мсґр. А. Глъоріс у відсутності голови, Кард. Руа, який постійно перебуває у Монтреалі, а до Риму приїжджає тільки на засідання. В часі візити мав він змогу усно скоментувати й доповнити свій письменний звіт, який він зладив у відповідь на спеціяльну анкету, що саме зробили поодинокі національні групи для спопуляризовання ідей III світового Конґресу Апост. Мирян. Мсґр. Глъоріс назвав звіт української делеґації одним з найінтересніших та найсумлінніших, — а післяконґресову працю українських делеґатів у Канаді, ЗСА, Арґентині, Бразилії, Англії, Франції, Німеччині і ін. „одною із найвсесторонніших та найбільш динамічних." Бо й справді українські делеґати своїми безпосередніми інформаціями в часі конґресу, при допомозі УПВ „Вісті з Риму," за посередництвом спеціяльного числа пресового Бюлетеня УХР, чи так таки оригінальними статтями добилися того, що про Світовий Конґрес Апост. Мирян було 74 інформації у 21 українських періодиках, в тому числі 12 католицьких і 9 т.зв. „невтральних", а спеціяльних доповідей про конґрес було 15. Крім того 3 делеґатів говорило про конґрес на хвилях радіомовлення Ватикану для земляків в Україні.

Мсґр. Глъоріс зокрема живо зацікавився постанням Головної Ради Українських Мирян, як центрального координаційного тіла, в президії якої то Ради є вже представники 5 країн (а на затвердження представника ЗСА Владикою - Митрополитом з Філядельфії президія Головної Ради очікує). Мсґр. Глъоріс висловив надію, що таке центральне тіло — яке відповідає пропонованій Понтифікальною Радою мирян схемі організації мирян у поодиноких країнах, спричиниться і серед українців до поставлення діяльности українського апостольства на вищий рівень.

Врешті, велике зацікавлення викликали в Понтифікальній Раді Мирян почесних українців для поглиблення екуменічної мислі, як зокрема виступи проф. Янева в часі СКВУ з побажанями розвитку для УАПЦ чи з його пропозицією привітати від СКВУ Православних Владик. Повне схвалення найшли також почини проф. д-ра Б. Галайчука у Бразилії (відомі нашій громадськості із його репортажу, вміщеного в „Свободі"), конкретне заснування нових клітин УхРуху на широкій екуменічній базі, для чого своє Благословіння дав не тільки український тереновий Владика, але також Кардинал Примас Бразилії, Архиєпископ - Митрополит православних у Бразилії та Владика католиків Сх. Обряду в Бразилії (мелхітів).

Окремо ще треба згадати куртуазійну візиту проф. В. Янева в Генеральному Секретаріяті Міжнародної Федерації Католицьких Чоловіків „Унум Омнсе" (8-го березня). Проф. В. Янів входить в склад головної Ради тої світової організації і в розмові з Ген. Секретарем д-ром Е. Інґлессіс-ом узгіднив погляди щодо програми найближчого засідання Головної Ради і персональних змін, які мали б наступити на деяких керівних постах.

Проф. Янів відвідав також о. Протоархимандрита ОО. Василіян (який є також заст. Директора історично - філософічної Секції НТШ, в якій то секції проф. Янів мав від 13 рр. пост наукового секретаря), о. ректора Понт. Колеґії ім. св. Йосафата, а Химія, та о. віцеректора д-ра С. Мудрого, а далі був присутній на академії у Шевченківські роковини, влаштованій питомцями Понт. Колеґії, працював в бібліотеці понтифікального Східнього Інституту (оо. Єзуїтів), який має одну з найцінніших збірок українських наукових книжок у Зах. Европі, конферував з проводом Українського Католицького Університету в справі улаштування виставки української графіки, з'ясував справу створення кураторії Музею при УКУ для посилення збірок експонатів для музею на терені ЗСА і ін.

НАЦІОНАЛЬНА АЕРОНАВТИЧНА І КОСМІЧНА Адміністрація повідомляє, що космічний корабель Аполло восени цього року буде використаний при леті астронавтів довкола Землі, щоб випробувати ракету Сатурн 5, чи вона надається до того, щоб викинути в космос тих американських астронавтів, які перед кінцем 1969-го року мають летіти в першу подорож до Місяця. Ця ракета Сатурн 5 буде випробувана 1-го квітня ц.р., коли її саму, без астронавтів, випустять в космос. 9-го листопада ц.р. має бути друга проба з цією ракетою, і тоді вона викине в космос космічний корабель Аполло з астронавтами, які полетять в подорож довкола Землі.

В ГРОМАДЯНСЬКІЙ ВІЙНІ В ЄМЕНІ РОЯЛІСТИ ПЕРЕЙШЛИ знову до наступу. Лівому республіканському урядові активно помагають СССР, Сирія, Альжир, Комуністичний Китай і в останньому часі — також т.зв. Південний Ємен, цебто колишній Аден. Єменський прем'єр ген. Ассан аль-Амрі поїхав саме до Пейпінґу старатися нової допомоги. Сирійські, вишколені в СССР, летуни стоять на службі республіканського режиму й обслуговують совєтські машини.

ПО УКРАЇНІ — ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНА І ПОЛЬЩА

(Закінчення зі ст. 2-ої)

пейська преса подала відомості про демонстрацію української молоді (з домаганнями національної свободи) біля пам'ятника Шевченкові в Києві. Були відомості про підготову студентської демонстрації в Києві під час приїзду туди ген. де Голля. Чи подібні відомості не приходять з Вірменії, з Грузії, з Білоруси, ба, навіть з столиці Совєтського Союзу, Москви?

Чи подібні відомості не служать прикладом і не осмілюють молодь польську або чеську? Бож антирежимний рух в самому Совєтському Союзі послаблює силу московської імперії, а значить підштовхує молодшу ґенерацію в сателітних країнах до щораз сміливіших домагань свободи і демократії, а значить і домагань позбутися опіки Москви.

У 1956 р. процес т. зв. десталінізації послабив силу Совєтського Союзу. Це послужило сиґналом для угорського повстання, яке скінчилося так нещасливо, головно, через тодішню політику Заходу. Нинішній рух спротиву в Україні і в інших країнах СССР підбадьорює румунів, поляків, чехів, словаків. Треба думати, що й, навпаки, нинішні події в Польщі й Чехо - Словаччині матимуть свій відгомін в Україні і посилять рух за свободу серед усіх народів Совєтського Союзу.

УГОДА ПРОТИ ПОШИРЮВАННЯ АТОМОВОЇ ЗБРОЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

СССР та Англії неатомові держави слушно побоюються, що в члени таких контрольних комісій попадуть представники СССР або його сателітів, які надуживатимуть право контролі для ведення широкого економічного шпіонажу.

Суть справи зводиться до трьох постанов. Артикул I постановляє, що атомові держави зобов'язуються не відступати іншим державам готової атомової зброї і складових частин до неї. Артикул II каже, що неатомові держави, які приступлять до угоди, зрікаються права продукувати всякого роду атомову зброю і складові частини до неї. Артикул III накладає на неатомові держави обов'язок піддавати всі свої продукційні урядження сторонній контролі. Артикул X дає право всім договірним сторонам відступити від угоди, повідомивши за три місяці наперед всіх учасників договору та подавши мотиви свого рішення.

Проєкт угоди не повний, бо ЗСА і СССР мусять ще подати згідно, хто і як має переводити контролю неатомових держав. Його мають затвердити постійний Комітет для роззброєння в Женеві, а опісля повні загальні збори ОН в Ню Йорку.

Найважливішим фактом буде ратифікація проєкту Сенатом ЗСА. Можна припускати, що дискусія над ним буде дуже гарячою, бо він не вносить нічого нового в саму справу роззброєння між великими державами, а дуже поменшує в майбутньому воєнний потенціял союзників ЗСА.

Чому ЗСА пішли на таку для них некорисну угоду, можна тільки зрозуміти тоді, коли взяти до уваги, що так Уряд, як і ліберальні кола в ЗСА захоплені ідеєю „детенту" зі СССР, дармащо цей напрям закордонної політики приводив до односторонніх поступок для СССР. Дітьми цього „детенту" є переконання, що тепер немає загрози від Москви, що совєтські заяви про мирне співіснування щирі й правдиві, що треба „будувати мости" зі Совєтами та їхніми сателітами, тобто продавати їм машини та товари навіть стратегічного значення на довготермінові б і л ьйонові кредити.

З цього „детенту" вийшла недоречна думка, що американське зброєння треба сповільнити, бо тоді, мовляв, московські комуністи позбудуться страху і стануть льояльними партнерами.

Останніми часами прихильники „детенту" хочуть вмовити в американське громадянство переконання, що головним ворогом ЗСА є червоний Китай і що проти нього повинні ЗСА і СССР продумати свою оборону. Недавно голова Комісії контролі зброєнь В. Фостер заявив, що „Совєти є тепер атомовою потугою, повною свідомости своєї відповідальности". Чи він бачить це почуття у великій допомозі Москви Північному В'єтнаму чи в її діях на Середньому Сході — не знати.

Живемо в добі великих змін. Повільно розвіюється також міт про „детент" з Москвою під ударами реальних фактів. Як далеко поступив здоровий розум американської нації в цьому напрямі, покажуть дебати в Сенаті при ратифікації цього майбутнього трактату.

ЛЯЛЬКОВИЙ ТЕАТР І ВИСТАВА „ПРОТИ ПОПІВ"

Вінницький ляльковий театр, роз'їжджаючи по Україні, показує, українською мовою, п'єсу російського автора і кукольника" С. Образцова „Великий Іван". „Культура і Життя" з 14 березня захоплена тим, що „спектакль вирішений плакатно" і тим, що в ньому найгірше змальовано образ священослужителя.

Сиракюзи, Н. Й.

ЗАСНУВАННЯ ФЕДЕРАЛЬНОЇ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАТИВИ „САМОПОМІЧ"

Одним з найважніших завдань Відділу Об'єднання Українців в Америці „Самопоміч", заснованого в нашій громаді з почину Ініціятивного Комітету під проводом мец. д-ра Івана Заваликута 3-го червня 1962 року було заповнити господарсько - фінансову прогалину в громадському організованому і під кожним оглядом зрізничкованому життю цієї громади, створенням Кредитової Кооперативи.

Треба було малощо не 6 років для здійснення цієї цілі, хоч початково було багато ентузіястів для ідеї кооперативного господарювання я власним грошем.

Федеральне Бюро Кредитових Кооператив двічі відмовляло дозволу на оснування Кредитівки, і аж на третю аплікацію Відділ одержав чартер з датою 15-го січня 1968. Причиною так довгої проволоки в одержанні дозволу на оснування Кредитівки були не тільки щораз то вищі вимоги відносно скількости членства спонзоруючої організації, але теж брак єдности в громаді, бо з хвилиною внесення аплікації Відділом „Самопомочі" місцеві Організації Визвольного Фронту внесли другу аплікацію на заснування своєї власної Кредитівки і тому по причині браку спільного зв'язку та незадовільного числа членства жадна із спонзоруючих організацій не одержала дозволу аж дотепер.

На підставі одержаного чартеру відбулись 3-го березня 1968 року в українському Народному Домі засновуючі збори Кредитівки при участі 40 громадян та офіціяльного округового представника Ліґи Федеральних Кредитових Кооператив пана Дональда Рейнолдса. Дописувач, як дотеперішній голова Відділу „Самопомочі" відкрив збори, представив офіціяльного представника, а пп. Мирон Кузьма і д-р Іван Заваликут дали інформації про Кредитову Кооперацію в обох мовах, і представник Ліґи перевів вибір заздалегідь номінованої Дирекції, Кредитової Комісії і Надзірної Ради.

В склад увійшли: Осип Гапій — голова, інж. Зенон Салій — м-голова і референт членства, інж. Тома Боцонь — секретар, п. Мирон Кузьма — скарбник і п. Василь Майкович — заступник скарбника; до Кредитової Комісії увійшли: Іван Пігуляк, д-р Олександер Гудзяк і Микола Дяченко, а до Надзірної Ради пп. Іван Пиндус, Степан Пи[illegible] і Осип Зачкевич.

Представник Ліґи подав ще цілий ряд важливих інструкцій нововибраним органам Кредитівки, висловив своє вдоволення із відносно великого зацікавлення ідеями кредитової кооперації та обіцяв свою кожночасну поміч у нелегких початках цієї важливої установи нашої громади.

Ці початкові труднощі проявились уже на засновуючих зборах передусім у тому, що частина нашого зорганізованого громадянства в Організаціях Визвольного Фронту не взяла участи у Зборах, а тим самим у керівних органах Кредитівки. Впродовж довгого періоду організаційних заходів постійно підкреслювалось, що така установа чистогосподарської натури має служити інтересам загалу громадянства без огляду на політично-партійну чи віровизнаневу приналежність. Нововибрана Дирекція Кредитівки рахує на співпрацю загалу громадянства для добра всіх тих, хто буде користати зі статутових привілеїв ккооперативної фінансової господарки.

Д-р Михайло Логаза

Доповнений показ історичного одягу

В мин. неділю 17 березня переведено знову в Ню Йорку Показ історичного одягу українки, при чому цим разом виведено аж 17 одягів — з різних періодів України, різних станів і видів, виконаних різною технікою. Кожний одяг був репрезентований іншою моделькою — одною із наших красунь, пань і панночок. Вступ виголосила голова 64-го Відділу СУА, Марія Савчак, яка формально відкрила показ. Поетичну ілюстрацію пера Леоніда Полтави відчитувала по-мистецьки Ольга Кириченко - Шуган. Показ одягів був переплетений трьома танками Роми Приймн - Богачевської, при чому вперше вона виконала стилевий „Скито - сарматський танок", достосований до показу Сарматського одягу. Фортепіяновий супровід до танків вела мати балетниці проф. Іванна Прийма, супровід до танків — маршовим темпом — вів проф. Богдан Перфецький. Проєкт і стилізацію одягів перевели Христина Воєвідка і Неоніля Тершаківець.

На свіжу могилу
Дорогого і Невіджалуваного Приятеля
бл. п. Евгена Маланюка
замість китиці квітів
складають 20.00 долярів
на Семінарійний Фонд Дієцезії
Д-р Іван і Оксана ГАЛИЦЬКІ

Замість квітів на могилу
бл. п. **ЯРОСЛАВА РАКОВСЬКОГО**
зложили 25.00 долярів
на Катедру Українознавства
Христина і Ярослав ВОЄВІДКИ

✝

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що 17-го березня 1968 р. по тяжкій і довгій недузі упокоїлася в Бозі

бл. п. ПАРАСКЕВА БАГРИНІВСЬКА

довголітня голова Союзу Українок на Волині.

ПАНАХИДА — у вівторок, 19-го березня ц. р. в похоронному заведенні П. Яреми, о год. 7-ій веч.

ПОХОРОН — в середу, 20-го березня 1968 р. о год. 8-ій ранку з Святотроїцького Катедрального Собору, 359 Broome St., на цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

СЕСТРИЦТВО ім. СВ. ОЛЬГИ при СВЯТОТРОЇЦЬКІЙ КАТЕДРІ в НЮ ЙОРКУ

Норт Дакота

ВІДЗНАЧЕНО 50-ТІ РОКОВИНИ НЕЗАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНИ

Бісмарк, Н. Дак. — 50 ліття Незалежности України і Золоті Роковини Української Народної Республіки врочисто відзначено в стейті Норт Дакота.

Завдяки стараннями голови стейтової філії УККА д-ра Антона Жуковського — губернатор стейту Вілліям Л. Ґай 15-го січня видав проклямацію, назначуючи день 22-го Січня „Українським Днем Незалежности в Норт Дакоті". Губернатор закликав населення стейту гідно відзначити Золоті Роковини Незалежности України та створення УНР і тим виявити симпатії до українського народу.

Канцелярія губернатора розіслала копії Проклямації до всієї американської преси в стейті Норт Дакота. Багато щоденників і тижневиків в цілості помістили її, про неї згадували радієві й телевізійні стації.

21-го січня в обох церквах в Белфилді та в кат. церкві у Вилтоні, були відслужені Богослужби в намірені українського народу з відповідними проповідями.

З огляду на розпорошеність українських громад на великих просторах стейту, велике значення має спеціяльна радіо-програма, звичайно надавана на багатьох великих американських радіостанціях. Ця радіопрограма лучить всіх наших людей в одну громаду і є добрим засобом ширення правди про Україну.

Цьогорічну спеціяльну святочну програму виготовив д-р Антін Жуковський. Цю півгодинну програму, почавши перед полуднем аж до вечора надавали радіостації КФУР-Бісмарк, КЛПМ-Мінот, КДІХ-Дікінсон і КСЦВ - Джеймстовн, в неділю 21 січня. Всі ці стації за стараннням голови Філії УККА надавали її безкоштовно, а крім цього радіостація КФУР в Бісмарку, цього року безплатно її зарекордувало для себе і зробила копії для всіх інших радіостацій. Головну промову на цій програмі виголосив проф. д-р Лев Е. Добрянський, президент УККА. Філія УККА в Норт Дакоті одержала багато гарних коментарів про промову проф. Добрянського і програми взагалі.

Мистецьке і музичне оформлення радіопрограми спочивало в руках пані Святослави Жуковської. Програму розпочав козацький марш „Гей не дивуйтесь", слідувала пісня про гетьмана Богдана Хмельницького. Потім пісня УПА „Я сьогодні від вас від'їжджаю," а відтак в'язанка стрілецьких і народних пісень. Закінчено програму піснею „Марш Україна", слова поета Івана Багряного, музика Китастого.

Час цеї святочної програми був широко реклямований у амер. пресі цілого стейту та радіо, всі отці парохи заповіли програму у своїх церквах.

Для американської преси, радія й телевізії голова Філії УККА видав спеціяльний т. зв. "press release" додаючи до нього „Деклярацію" УККА, д'руковану у "New York Times"; копії її прислала нам Канцелярія УККА в Ню Йорку. Розіслано з цієї нагоди Деклярацію і книжечку "Captive Ukraine" визначним американцям в Норт Дакоті.

Д-р Антін Жуковський разом з п. Степаном Глебічуком, місто-головою Філії УККА вислали листи до обох сенаторів і конґресменів у Вашингтоні, пригадуючи їм про відзначування 50-ліття Української Народної Республіки. У відповідь на це вже 22-го січня відомий українській громаді приятель українців Милтон Р. Янґ, виголосив в Сенаті ЗДА промову про Золоті роковини УНР та втягнув до Конґресового Протоколу не тільки лист і „press release" голови Філії УККА, але в целості „Деклярацію" УККА.

23-го січня оба конґресмени з Норт Дакоти, Марк Андрувс і Тома Клеппе виступили зі заявами в Конґресі ЗДА про 50-ту річницю Незалежности України.

6-го лютого сенатор Квентін Бурдік сейчас по поворoті зі службової поїздки поза кордони ЗДА зложив гарну заяву в Сенаті ЗДА про 50-ту річницю УНР і втягнув до Конґресового Протоколу Сенату проклямацію губернатора Норт Дакоти Вілліяма Гая.

Н. Н.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

ПІДГОТОВЛЯЮТЬ СТВОРЕННЯ ІСТОРИЧНОГО ЗАПОВІДНИКА НА ОСТРОВІ ХОРТИЦІ

На острові Хортиці, одному з центрів Запорізької Січі, не залишили вороги українського народу нічого, що нагадувало б про минуле. Тепер на настирливе домагання громадськости, від академіків до колгоспників, Запорізька „обласна рада депутатів трудящих" оголосила конкурс на проєкт заповідника, де буде збудована козацька паланка, церква, гарматний цех, історичний музей. „Літературна Україна" з 12 березня повідомляла: „Весь комплекс має складатися з музею - панорами, етнографічного музею під відкритим небом і тематичного парку... Архітектура споруди повинна відповідати прогресивним традиціям національного зодчества і монументально-декоративного мистецтва." Очевидно, комуністична пропаґанда буде намагатись і Хортицю по-своєму використати, твердячи, що запорожці в Переяславі „приєднали" Україну до Росії тощо. Але факт створення історичного заповідника в історичному місці є важливим.

Вашингтон, Д. К.

ВІСТІ ОСЕРЕДКУ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ СЕМІНАРІЇ

10-го січня був гостем Осередку д-р Лев Добрянський, професор Джорджтавн Університету. Привітав його о. ректор В. Макух, а проф. Р. Смаль - Стоцький представив його як визначного науковця - економіста та знавця совєтської проблематики. Проф. Добрянський знає світову проблематику не тільки з книжок, але й з подорожей по Европі, Африці й Азії. Він побував у Тунісі, Ізраїлю, Сирії, Персії, Ірані, Індії, Пакістані, та по кілька разів на Тайвані (Формозі), Кореї та Філіппінах. Його тема доповіді: „Азія, Америка й Україна" викликала велике зацікавлення.

Доповідач окреслив сучасну хвилю, як добу замішання у всіх ділянках життя, навіть у Церквах, зокрема у міжнародній політиці в Европі, якщо взяти до уваги Францію, Англію чи Грецію. Українці мусять свою справу доглядати та не забувати про п'ять мільйонів українців в Азії, на яку звернена тепер пильна увага світу. І тому не дивота, що Національний Китай на Тайвані та Корея українською справою цікавляться. Комуністичний Китай чи Ганой також зацікавлені нею, а навіть Пейпінґ надає радіопередачі українською мовою. Хрущов, коли ще був при владі, явно оскаржував Мао-Тсе тунґа, що він змагає до розподілу Совєтського Союзу.

Українську справу по всіх азійтських вільних краях актуалізує факт, що Москва доставляє комуністам і їх союзникам на три більйони річно зброї та товарів. Їх отримують: Північна Корея, Північний В'єтнам та арабські держави. І вільна громадська, політична й наукова опінія в Азії знає, що ті більйони викачує Москва експлоатацією з своїх колоній, а в першу чергу з України.

Доповідач з'ясував сучасну політичну проблематику Азії в Кореї, Тайвані, В'єтнамі й Арабському басейні, а далі й в Африці, виказуючи, як на ділі Москва всюди провадить аґресивні війни проти вільних народів, а в першу чергу проти Америки. Скорше чи пізніше вільний світ зрозуміє, що єдиною обороною є поставлення в Об'єднаних Націях на порядок денний московський імперіялізм та справу поневолених націй, а в першу чергу України. І Америка поволі до цього заключення прийде та зорганізує окрему комісію в Конґресі для студій поневолених народів. Вони з Україною на чолі — це найважливіше політичне питання світової політики.

— о —

26-го січня відбулося святочне засідання Осередку для вшанування нашої національної річниці. Збори відкрив Впр. о. д-р В. Макух, ректор Семінарії, який привітав семінаристів і гостей з великим днем 50-тиліття проголошення нашої державности та запросив до доповіді голову Осередку, проф. д-ра Романа Смаль - Стоцького.

Доповідач ствердив, що святочне засідання Осередку є вшануванням найвищої цінности життя кожної людини й народу — волі, включно волі для віри. Він змалював значення цієї річниці для України, для Америки, що її ідеї проголошенням незалежности українці змагалися на Сході Европи здійснити.

Ця річниця, продовжував доповідач, містить у собі для нас, українців, велику трагедію, що її звичайно промовці замовчують. Науковці мають обов'язок говорити громаді правду, навіть гірку правду, і тому доповідач поставив ту трагедію в осередок своєї промови. А цією трагедією є, найперше, факт, що ми вшановуємо в дійсності не проголошення нашої державности, а її віднову, бо родовід нашої державности виводиться з Київської Русі - України, Галицько - Волинського Королівства, Литовсько-Білоруської - Української Держави та Козацької Республіки. А другим фактом є, що наші батьки і ми, старша ґенерація, не зуміли нашої новітної держави втримати, і тому можемо цю річницю святкувати тільки у вільному світі, бо наша Україна — це Москвою поневолена колонія.

Ця трагедія містить у собі засадниче питання: чому ми втратили нашу новітню державу й усі попередні державності? Чому й щераз чому, питався доповідач, використавши вечір на немов іспит совісти, і почав вичисляти причини.

Першою причиною було і є несприятливе геополітичне положення України, без природних границь на заході, півночі й сході. Тільки Карпати, Чорне море й Кавказ на півдні дають природне опертя Україні. Рівнини й степи на сході сполучують Україну з Азією (почерез відкриту „браму народів", поміж Уралом і Каспієм), і звідтіля приходили руїнницькі навали гунів, мадярів, аварів, печенігів, татарів. Ця причина, — це не наша вина, це наша доля.

Однак за другу причину, за український характер — вдачу, поносять вину не тільки й почасті геополітика, а передусім ми самі, — і то по сьогоднішній день. Море виховує дисципліну й лад, виховало норман - варягів та англійців. Але степи витворюють дух степу, що виховує відважних людей, навіть очайдухів, але вони не визнають жадної дисципліни ні авторитетів. Ми того духа Христовою вірою не ушляхетнили. Той дух творив окаянних князів та Марків Проклятих, і він творить отаманів, довбушів, мудрагелів, соломонів, що підривали всяку владу й лад. Вони паплюжили в нашій добі усіх: Петлюру, Грушевського, Лівицького, Шептицького, Коциловського, Богачевського, Полікарпа і т.д. А що вони виробляли у Львові з тодішнім Ректором Сліпим... І так ми тепер також тратимо 75 відсотків часу на таку громадську працю, так ми підважуємо УККА й НТШ і наші св. Церкви. І це наш гріх, наша вина. Улас Самчук правильно запитує: „Хто ти, бісе, що сидів у душах наших предків і сидиш і в нас і руйнуєш нас"?

Третя причина, що відноситься до страти нашої сучасної держави, це, з одного боку, незрозуміння сути московського комунізму західніми демократіями, незрозуміння національного питання Сходу Европи великими потугами, в першій черзі самою Америкою, а з другого боку, це наслідки підтримки ними Денікіна — Вранґеля та польського, румунського і чехословацького імперіялізмів, що збалканізували всю Східню Европу.

Жодна нація не дістала волі „задурно". За волю треба боротися, вибороти і вміти втримати. Тому спімнімо, скільки ми жертв положили за тисячиліття нашої історії аж до сьогоднішньої доби. Згадаймо, кінчив доповідач, УПУ і помордованих Москвою: Петлюру, Коновальця, Шептицького, Бандеру, Ребета. Згадаймо всіх помордованих владик, священиків наших св. Церков, згадаймо Базар і Крути та всіх, що впали жертвою концентраків.

Вкінці доповідач попросив о. Ректора провести спільну молитву за спокій душ усіх борців за волю України. І спільною молитвою закінчилося це святочне засідання Осередку.

Р. С.

Дітройт, Міш.

КРУТЯНСЬКИЙ АПЕЛЬ МОЛОДІ

Ініціятиву і провід у святкуваннях мав осередок СУМА ім. „Київ", Дітройт-Захід. До співпраці запрошено всі молодечі організації й угрупування метрополії Дітройту: СУМА — осередок ім. „Київ" — Дітройт-Захід і осередок ім. „Пилипа Орлика" — Дітройт - Схід; Пласт — станиці Схід - Захід; Ліґа Української Православної Молоді при церкві св. Покрови; Товариство Української Студіюючої Молоді ім. Міхновського"; „Українська Студентська Громада при університеті „Вейн". На голову Комітету вибрано голову осередку СУМА ім. „Київ", мґра Михайла Калинича, а командантом апелю був дружинник СУМА студент Юрій Вонсуль, бунчужним — пластун - студент Аскольд Татарський.

В неділю 21 січня в українській католицькій церкві св. І. Хрестителя парох о. шамбелян Михайло Бохневич відправив Службу Божу і Панахиду за спокій душ героїв Крут. Співав хор під управою проф. К. Цепенди. У зверненні до вірних, о. шамбелян М. Бохневич по-українськи і по - англійськи виявив причину святкувань та завізвав присутніх помолитись за спокій душ упалих за волю нашого народу.

Такі ж самі церковні відправи відбулися і в українській православній церкві св. Покрови, де парох митрофорний протоієрей Микола Литваковський відправив Службу Божу і Панахиду за спокій душ героїв Крут, та завізвав вірних взяти участь в апелю.

О год. 1-ій в авдиторії школи при українській католицькій церкві св. І. Хрестителя тідбувся Апель Молоді.

Прийнявши звіт про стан на апелю молоді (27 осіб), командант апелю Юрій Вонсуль з'ясував ціль святкування. Ольга Халява з Ліґи Української Православної Молоді відчитала денний наказ. Реферат про Крути виголосив член „Товариства Української Студіюючої Молоді ім. Міхновського" студент Михайло Березовський.

Дальшу програму виповнили члени молодечих угрупувань. Ольга Стрихар, член осередку СУМА ім. „Київ" сольоспівом двох пісень вчарувала всіх присутніх. Пластунки Оксана Балтарович, Лідія Григорчук і Оксана Скепакевич по мистецьки виконали деклямацію, за що дістали щирі оплески.

Мельодеклямація у виконанні юних сумівок Адріяни Легети, Галини Пітяк і Ольги Чорній виявила красу нашої поезії, яка так вміло зобразила трагедію Крут. Фортепіянову частину мелодеклямації виконав дружинник СУМА Роман Тарнавський.

Несподіванкою був виступ капелі бандуристів „Ліґи Української Православної Молоді" під управою молодого дириґента Петра Китастого, якому належиться признання, бож він з дітей творить мистців - бандуристів, творить кадри бандуристів, брак яких наші дітройтські капелі дошкульно відчувають.

Дві пісні вони проспівали, але виконанням їх, ці діти показали високий рівень своєї гри на бандурах, доказали любов до своєї рідної пісні.

Відспіванням національного гимну закінчено пропам'ятний день Крутянського Апелю в Дітройті, день братнього з'єднання дітройтської молоді, яка, як і її брати, розстріляні герої під Крутами, продовжує ідею змагання за волю, для якої крутянські герої життя своє віддали.

У минулому році, чистий дохід із крутянського апелю в сумі дол. 68 призначено на катедру українознавства при університеті Вейн у Дітройті. З доходу цьогорічного апелю, на ліквідаційних сходинах рішено дати 32 дол. на ту ж саму Катедру Українознаства, що разом дає суму 100 дол., як даток від дітройтської молоді, а решту, 70 дол. призначено на Фонд для вдів і сиріт полягли вояків УПА.

Рівночасно на цих ліквідаційних сходинах, присутні представники молодечих угрупувань одноголосно вибрали господаря крутянського апелю в 1969 році, яким буде „Ліґа Української Православної Молоді".

І. Вонсуль

„Споживають засоби праці"...

Зразок совєтського „стилю", який беремо з київської „Радянської України" з 5 березня, із статті „Постачанню — чіткий ритм": „Через сітку районних оптових магазинів підприємства зможуть купувати засоби праці, що споживаються в невеликих кількостях, і реалізувати надмірні матеріяльні цінності, передаючи їх для продажу через комісійну торгівлю або на спеціяльно провадженних базарах... Розвиток оптової торгівлі засобами виробництва в умовах реформи створює можливості для найповнішого забезпечення виробництва матеріяльними ресурсами, для раціонального їх використання. Це сприятиме також зниженню наднормативних запасів, спрощуватиме порядок замовлення" і т. д. Не дивно, що такою суконною мовою пише один із совбурів М. Биченок, але дивно, що редакція „Радянської України" байдуже проходить повз „споживання засобів праці".

Збори Відділів УНС

НЕДІЛЯ, 24-го БЕРЕЗНЯ 1968 р.

ГЕМТРЕМК, Міш. Річні загальні збори 20-го Відділу — Т-ва Згода, о год. 1-ій по пол. у приміщенні при 11672 McDougall St. Проситься чл. прибути на збори. — Управа.

ТАРЗАН, Ч. 5968. Напад левів на оселю!

Тарзан звернувся до тубільців. — Знаходимося в великій небезпеці, бо бестії, яким ви поклоняєтеся, розбіглися по околиці...

— Мусимо знищити надвишку левів, поки вони не знищать нас!

Слова мавполюда були немов пророчі, бо поки вони вернулися до села, атакували десятки диких голодних левів!